

Reactie namens de VDLG en het Expertisecentrum LERVO

Aan Judith Tielen, Staatssecretaris Onderwijs en Emancipatie
Betreft Besluit vernieuwde kerndoelen overige leergebieden
Datum 8 juni 2026

De Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst (VDLG) en o.a. de onderstaande partners van het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs (LERVO) vragen aandacht voor het volgende:

We verzoeken het Ministerie van OC&W om, in kerndoel 28C (diversiteit) voor het voortgezet onderwijs, een subdoelzin over geestelijke stromingen toe te voegen, parallel aan de subdoelzin over geestelijke stromingen in kerndoel 28C primair onderwijs.

Toelichting

Met de Wet herziening wettelijke grondslagen kerndoelen (36.699 A) wijzigt artikel 2.13 in de Wet op het voortgezet onderwijs 2020. Hierdoor wordt het onderwerp ‘geestelijke stromingen’, dat sinds 1985 verplicht is in het primair onderwijs, ook verplicht in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Deze wet is met een grote meerderheid aangenomen in de Tweede Kamer (9 december 2025) en in de Eerste Kamer (2 juni 2026). Volgens genoemde wet dienen alle verplichte onderwerpen, waaronder geestelijke stromingen, uitgedrukt te worden in de kerndoelen.

Voor het *primair* onderwijs heeft SLO geestelijke stromingen ondergebracht in kerndoel 28C diversiteit met de subdoelzin (‘het gaat hierbij om’-zin): “beschrijven van diversiteit op het gebied van godsdienst en levensovertuiging: jodendom, christendom, islam, hindoeïsme, boeddhisme en humanisme”. In het toelichtingsdocument op de definitieve conceptkerndoelen mens en maatschappij licht SLO deze keuze toe: “Een van de terreinen waarop diversiteit als maatschappelijk verschijnsel zichtbaar is, is ‘religie’. Omdat religie een onderdeel kan zijn van diversiteit, hebben we de inhoud ‘geestelijke stromingen’ uit de sectorwetten hier [in kerndoel 28C] een plaats gegeven” (p. 41).

Voor het *voortgezet* onderwijs ontbreekt nu een vergelijkbare uitdrukking van het onderwerp geestelijke stromingen in kerndoel 28C. Op het moment dat de nieuwe kerndoelen wettelijk in werking treden (1 augustus 2027) ontstaat daarmee een onhoudbare situatie: geestelijke stromingen is dan wettelijk verplicht in het voortgezet onderwijs, maar komt niet tot uitdrukking in de kerndoelen. Scholen missen daardoor een nodig handvat om aan de wet te voldoen, en de wetgever vervult niet de verplichting van de herziene Wet voortgezet onderwijs 2020, artikel 2.13, vijfde lid om voor alle verplichte onderwerpen (waarvan ook geestelijke stromingen) kerndoelen te formuleren.

Voorstel

Deze lapsus is te repareren door een ‘het gaat hierbij om’-zin over geestelijke stromingen toe te voegen aan kerndoel 28C voortgezet onderwijs, parallel aan de ‘het gaat hierbij om’-zin over geestelijke stromingen in kerndoel 28C primair onderwijs. We doen hiervoor twee concrete voorstellen.

Voorstel 1: De zin over geestelijke stromingen voor het primair kan integraal worden overgenomen voor het voortgezet onderwijs, waarbij alleen het handelingswerkwoord hoeft te worden veranderd, namelijk van ‘beschrijven’ naar ‘analyseren’, in overeenstemming met de overige formuleringen bij dit kerndoel voor het voortgezet onderwijs. Voor het voortgezet zou de toe te voegen zin dan komen te

luiden: “analyseren van diversiteit op het gebied van godsdienst en levensovertuiging: jodendom, christendom, islam, hindoeïsme, boeddhisme en humanisme”.

Voorstel 2: Om groter recht te doen aan het verschil in diepgang tussen voortgezet en primair onderwijs, is het ook mogelijk voor een iets andere formulering te kiezen die sterker de nadruk legt op de aspecten van godsdienst en levensovertuiging die leerlingen analyseren. De toe te voegen zin over geestelijke stromingen in het voortgezet onderwijs zou dan kunnen luiden: “analyseren van diversiteit aan godsdiensten en levensovertuigingen, met name hoe mensen die beleven en vormgeven”.

Pieter Snel, voorzitter VDLG

Dr Markus Altena Davidsen, projectleider curriculum Expertisecentrum LERVO

Contact: m.davidsen@hum.leidenuniv.nl

Ondersteuning

Bovenstaand verzoek wordt ondersteund door de volgende partijen uit het onderwijsveld:

De volgende partners van het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs (LERVO):

- Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst (VDLG)
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Rijksuniversiteit Groningen
- Theologische Universiteit Apeldoorn
- Theologische Universiteit Utrecht
- Tilburg University
- Universiteit Leiden
- Universiteit Utrecht
- Universiteit van Amsterdam
- Universiteit voor Humanistiek
- Vrije Universiteit Amsterdam
- Christelijke Hogeschool Ede
- Driestar – Centrum voor Godsdienstonderwijs
- Fontys Hogeschool
- Hogeschool VIAA
- Hogeschool Windesheim

En tevens:

- Vakdidactisch Meesterschapsteam Levensbeschouwing en Religie
- Protestantse Theologische Universiteit